

Analyse:

Flertal af danskerne ønsker et opgør med afgifter

Resumé

Danmark er et afgiftsland – og det selvom afgifterne reelt kun har meget begrænset betydning for den offentlige økonomi. Der er da også mange danskere, der gerne vil af med nogle af hverdagens afgifter: Syv ud af ti danskere peger på, at de gerne vil afskaffe afgifterne på kaffe og/eller chokolade / slik. Det viser en befolkningsundersøgelse, som Norstat har lavet for DSK.

Afgiftslempelser kan også være en måde at begrænse stigningstaksten i fødevarepriserne. Det gælder både lempelser i punktafgifterne og en lempelse i momssatsen for fødevarer. Det er danskerne bevidste om, og næsten to ud af tre svarer i undersøgelsen, at en lavere fødevaremomssats kunne være et passende redskab til at sikre en lavere stigningstakst i fødevarepriserne.

Undersøgelsen viser også, at en afskaffelse af disse afgifter vil falde et tørt sted. Over halvdelen af danskerne svarer således, at en afskaffelse af afgifterne på kaffe og chokolade mm. vil betyde et øget forbrug af andre varer. Færre end hver femte tror, at det vil betyde et øget kaffe- eller slikforbrug – og det er i øvrigt mest blandt de unge, at denne holdning trives.

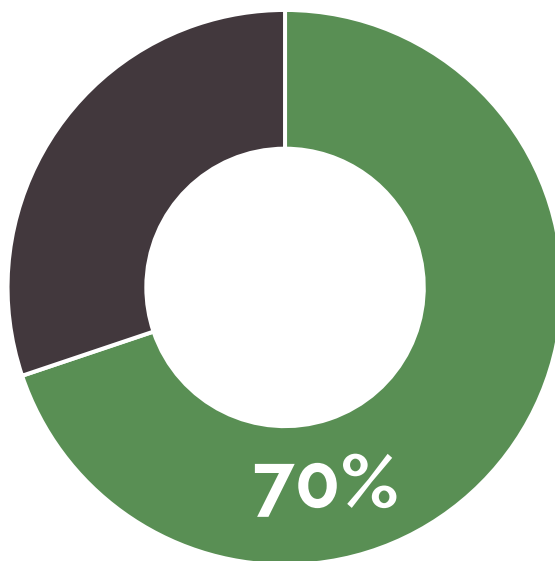
Lige så vigtigt svarer en stor del af danskerne, at afgiftslempelserne vil få en direkte betydning for deres lyst til og behov for at grænsehandle.

Afgifter: En dansk specialitet!

Afgifter er ingen ny opfindelse. Og det er ej heller en særlig dansk opfindelse. Men i Danmark er afgifter alligevel lidt af en specialitet. Danmark er f.eks. det eneste land i Europa, der har en særlig afgift på chokolade- og sukkervarer, og der er i Danmark hele tre forskellige afgifter på kaffe. Dertil kommer f.eks. den danske særavgift på mousserende vin, eller afgiften på konsumis.

Syv ud af to danskere peger da også på, at de umiddelbart gerne så, at kaffe- og/eller chokoladeafgifterne blev afskaffet. Det viser en befolkningsundersøgelse, som Norstat har gennemført for DSK.

Andel af danskerne, der gerne vil af med enten afgifterne på kaffe eller afgifterne på chokolade- og sukkervarer

Kilde: Norstat for DSK, august 2025. N = 504.

Note: Spørgsmålet lød: "Mener du umiddelbart, at det er en god ide at fjerne de danske afgifter på...", hvorefter man kunne vælge enten afgifterne på kaffe, afgifterne på chokolade- og sukkervarer eller ingen af de nævnte.

Undersøgelsen peger umiddelbart på, at lidt flere ønsker en afskaffelse af kaffeafgifterne end chokoladeafgifterne.

De unge er generelt mindre tilbøjelige til at ønske en afskaffelse af afgifterne. Ser man f.eks. på kaffeafgiften, peger lidt under halvdelen af de adspurgte mellem 15 og 29 år, at det umiddelbart er en god ide at afskaffe denne afgift; blandt de 30-39-årige, er det to ud af tre,

der vil af med kaffeafgiften. Selvom undersøgelsen er begrænset, og der derfor må antages at være en vis usikkerhed forbundet med opgørelsen, er der tale om et bemærkelsesværdigt stort spring fra de unge til de yngre voksne – måske pga. et stigende kaffeforbrug i forbindelse med familiestiftelse, uddannelse mm.

Det koster ikke alverden at afskaffe afgifterne – men det kan få stor betydning

De danske afgifter på dagligvarer har kun begrænset betydning for statens indtægter. Afgifterne på kaffe indbragte i 2024 ca. 250-260 mio. kroner, og afgifterne på chokolade- og sukkervarer indbragte i 2024 ca. 2,4 mia. kroner til de offentlige kasser. Det svarer kun til ganske få procent af statens samlede indtægter.

Punktafgifternes betydning for den offentlige økonomi i 2024

Post	Beløb / andel
Samlede skatter og afgifter i 2024	1.334 mia. kroner
Heraf indtægter fra afgifter på dagligvarer	15,9 mia. kroner
Afgifter på dagligvarers andel af de samlede indtægter fra skatter og afgifter	1,2 pct.
Afgifter på dagligvarers andel af de samlede indtægter fra skatter og afgifter – uden tobak og alkohol	0,3 pct.

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: SKAT og egne beregninger.

Note: Afgifterne på dagligvarer er her defineret som alle former for tobaks-, nikotin og alkoholafgifter, alle former for afgift på chokolade- og sukkervarer, afgifterne på konsum-is, kaffe, glødelamper og elektriske sikringer, detailsalgspakninger, engangsservice, bekæmpelsesmidler, poser af plast og papir, batterier, pvc-folie og pvc og ftalater.

Men en afskaffelse af afgifterne kan få stor betydning – både for den enkelte forbruger og for grænsehandlen: Adspurgte, hvordan man vil reagere, hvis afgifterne på kaffe og chokolade / slik blev afskaffet i morgen, svarer over halvdelen, at de vil bruge det ekstra rådighedsbeløb på indkøb af andre varer.

Og mindst lige så vigtigt: En tredjedel svarer, at en afgiftslempelse vil få direkte betydning for deres lyst til og behov for at grænsehandle!

Givet, at det ikke er alle danskere, der faktisk grænsehandler, peger dette i retning af, at en afgiftslempelse kan få en betydelig effekt på den uønskede grænsehandel.

Andel af danskerne, der gerne vil af med enten afgifterne på kaffe eller afgifterne på chokolade- og sukkervarer

Kilde: Norstat for DSK, august 2025. N = 504.

Note: Spørgsmålet lød: "Hvad ville en afskaffelse af afgifterne på kaffe og chokolade/slik i praksis betyde for dig, tror du?"

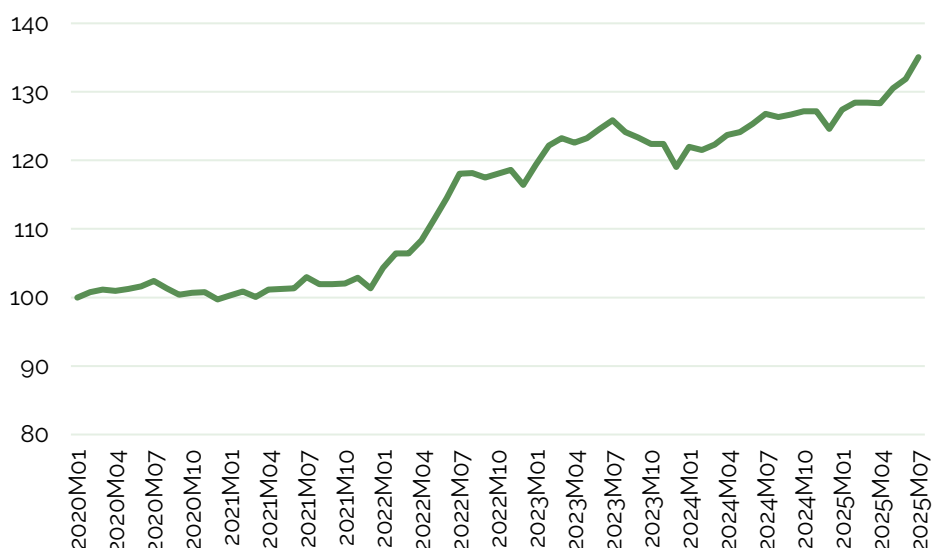
Mindre end en ud af fem tror, at en afgiftslempelse vil medføre et større forbrug af kaffe- eller chokoladevarer/slik. Og det er især blandt de unge, at det er tilfældet – her er det næsten hver fjerde. Denne tilsyneladende alderseffekt kan f.eks. skyldes, at de yngre aldersgrupper ønsker at spise mere slik eller drikke mere kaffe end de ældre, men ikke har indkomsten til det. Det kan også skyldes, at de yngre aldersgrupper – måske især de helt unge – ikke har en tilstrækkelig viden om, hvad priseffekten ved en afgiftslempelse reelt vil være, og derfor har skæve forventninger til et evt. prisfald. Begge dele betyder, at den reelle adfærdseffekt af en afgiftslempelse for denne aldersgruppe må antages at være en smule anderledes. Eller sagt med andre ord: Det er i virkelighedens verden næppe hver fjerde 15-29-årige, der reelt vil øge deres forbrug af kaffe eller chokolade/slik, hvis afgiften lempes.

Blandt de +60-årige, er det kun ca. en ud af 11, der peger på, at en afgiftslempelse vil føre til et øget forbrug af kaffe og/eller chokolade/slik. Igen er der her tale om en begrænset undersøgelse med en vis usikkerhed, men forskellen mellem de forskellige aldersgrupper er alligevel meget betydelig.

Lavere fødevare moms og lavere afgifter er en vej til lavere fødevarepriser

En af de væsentligste årsager til at overveje en afgiftslempelse, er det høje, danske prisniveau for fødevarer. Et prisniveau, der endda er gået op gennem en periode: Det generelle prisniveau for fødevarer er steget med over 30 pct. gennem de seneste 4-5 år.

Udviklingen i prisindekset for fødevarer og ikke-alkoholiske drikkevarer, 2019M01-2025M07

Kilde: Danmarks Statistik, Statistikbanken: PRIS111 og egne beregninger.

Note: Indekset er omregnet, så 2020M01 = 100.

Det høje prisniveau i Danmark skyldes mange ting. Det skyldes f.eks. et generelt højt velstandsniveau. Det er der ingen grund til at begræde eller bekæmpe. Men det skyldes også et højt skatte- og afgiftsniveau. Faktisk ligger de danske varepriser ikke højere, end man kunne forvente, når man tager højde for det danske velstands- og skatte- og afgiftsniveau.

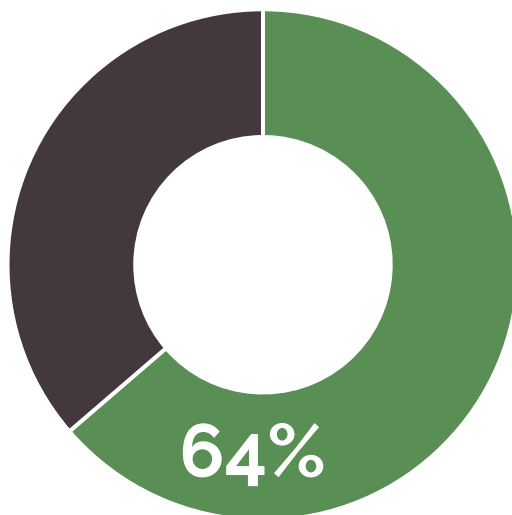
Faktaboks: Det danske prisniveau for fødevarer er ikke højere, end man kunne forvente ud fra den danske velstand og det danske skattetryk

Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen undersøgte i november 2024 det danske prisniveau. Styrelsen sammenlignede det danske forbrugerprisniveau med forbrugerprisniveauet i Finland, Frankrig, Italien, Belgien, Tyskland og Nederlandene. Styrelsen konkluderede, at "de velstandskorrigerede nettopriser for varer var (...) på niveau med EU7-gennemsnittet" og at "de danske forbrugerpriser var i 2022 godt 29 procent højere end EU7-gennemsnittet (...). En del af denne forskel skyldes bl.a. moms, afgifter og velstandsforskelle."

Kilde: Konkurrence- og Forbrugerstyrelsen (2024): *Prisniveauet i Danmark. Velfungerende markeder*, nr. 77, s. 2.

Hvis danskerne skal opleve lavere priser i dagligdagen, er det derfor oplagt at skrue på momsen eller afgifterne. Og det er da også, hvad mange danskere peger på. Især en lavere moms på fødevarer: Hele 64 pct. af danskerne peger på, at dette kan være et redskab til at begrænse yderligere prisstigninger på fødevarer. Lige omkring fire ud af to peger på en reduktion i afgifterne – heraf flere mænd end kvinder.

Opbakningen til lavere fødevareoms som redskab til at sikre lavere stigninger i fødevarepriserne

Kilde: Norstat for DSK, august 2025. N = 504.

Note: Spørgsmålet lød: "Priserne på fødevarer i Danmark er højere end i mange andre europæiske lande. Hvis du kunne bestemme, hvad ville du så gøre for at begrænse yderligere prisstigninger på fødevarer i Danmark?", hvorefter respondenterne blev præsenteret for en række mulige greb.

DSK MENER

Danmark er et afgiftsland, og det er både med til at fremprovokere grænsehandel og til at øge det generelle prisniveau i danskernes dagligdag. Mange afgifter er desuden forbundet med en meget stor administration, hvorfor en afskaffelse af afgifterne helt naturligt vil frigøre store ressourcer i dagligvarehandlen og engrosleddene. Dette vil i sidste ende også komme forbrugerne til gavn.

Derfor foreslår DSK, at

- Kaffeafgifterne afskaffes.
- Chokoladeafgiften afskaffes.

Om dette notat

Dette notat er udarbejdet af De Samvirkende Købmænd (DSK). DSK har eksisteret i over 100 år som brancheorganisation og repræsenterer i dag næsten 1.500 supermarkeder, discountbutikker, nærbutikker og convenience i Danmark. Vi arbejder løbende for at forbedre rammerne for de danske købmænd – også ved at skabe og dele viden og indsigt om emner, der har relevans for købmændenes dagligdag og forretning.

Denne analyse er udarbejdet i august 2025 af underdirektør Morten Jarlbæk Pedersen. Det er tilladt at citere fra denne analyse med henvisning til DSK.